

30.9.2025

Diaarinro VN/25123/2024

Ennallistamissuunnitelman valmistelun teemaryhmän 1 Maa- ja sisävesiluontotyytit, lajien elinympäristöt sekä virtavedet ja tulvatasanteet (Artiklat 4 ja 9)

Kokous 14, Jokiasteet

Aika: tiistai 30.9.2025 klo 12.30–15.00

Paikka: Teams

Paikalla: pj Mikko Kuusinen (poistui 13.46), Turo Hjerppe, Hanna-Leena Keskinen, Iris Mäntylä (ympäristöministeriö), vpj Katja Matveinen, Jouni Tammi, Antti Parjanne (maa- ja metsätalousministeriö), Santtu Kareksela (Metsähallitus Luontopalvelut), Niklas Björkqvist (Metsähallitus Metsätalous Oy), Pirkko Siikamäki (ELY-keskus), Pauliina Louhi, sihteeri Raisa Nikula (Luonnonvarakeskus), Antti Sallinen, sihteeri Marita Arvela (poistui 13.35), Mari Annala, Anna Suuronen, Pinja-Liina Jalkanen, Tiina Piironen (Suomen ympäristökeskus)

Poissa: Esko Hyvärinen, Olli Ojala (ympäristöministeriö), Janne Pitkänen, Antti Leinonen, Ville Schildt (maa- ja metsätalousministeriö), Sakari Sarkkola (Luonnonvarakeskus), Raisa Tiilikainen (Metsähallitus Luontopalvelut), Hannu Lehtonen (Metsähallitus Metsätalous Oy), Jarkko Nurmi, Mari Lyly (Suomen riistakeskus), Riikka Salomaa, Arto Sorri (Suomen metsäkeskus), Marja-Liisa Pitkänen (ELY-keskus), sihteeri Aija Kukkala (Suomen ympäristökeskus)

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.31. Asialista hyväksyttiin.

2. Aikaisempien kokousten pöytäkirjojen hyväksyminen

Hyväksyttiin esitys teemaryhmän 12.8.2025 pidetyn kokouksen pöytäkirjaksi.

Pöytäkirjan sisältöön viitaten esitettiin pyyntö kokouksissa selkeästi ilmaista, milloin ollaan käsittelemässä päätösjasia. Puheenjohtaja totesi, että projektiryhmän käsittelyyn teemaryhmästä menevät suunnitelmajisällöt ovat lähtökohtaisesti teemaryhmän yhteisiä esityksiä, joista teemaryhmän jäsenten on kuitenkin mahdollista jättää pöytäkirjaan kirjattavia eriäviä mielipiteitä. Kaikkiin tähän mennessä kokouksissa käsiteltyihin mahdollisiin suunnitelmajisällöihin palataan vielä tulevissa neljässä suunnitelmakokonaisuutta työstävässä kokouksessa, joissa projektiryhmälle vietävistä sisällöistä vasta lopullisesti päätetään.

3. Jokiasteet -pienryhmän tulosten esittelyä ja keskustelu

a) Jokiasteet -pienryhmän työn tilanne (Jouni Tammi)

Pienryhmän vetäjä Tammi esitteli ryhmässä tehtyä työtä ja sen tähänastisia tuloksia (Liite 1). Ryhmällä on työn alla selkeät, artiklan 9 kohdista 1-4 ja komission täytäntöönpanoasetuksesta 2025/912 tulevat tehtävät. Kytkeytyneisyyden keinotekoisien esteiden paikkatietoon perustuva luettelointi ja ominaisuuksien kuvailu on suunnitelman lähtökohta, josta edetään mahdollisesti poistettavien esteiden yksilöintiin. Luettelon laadinta perustetaan Syken Vesistötyöt-tietokantaan (VESTY). VESTYn tiedoissa on kuitenkin merkittävästi täydennettävää ja päivitettävää, jotta päästään täytäntöönpanoasetuksessa (2025/912) määriteltiin suunnitelman vähimmäistietotasoon jokaisen esteen kohdalla, ja jotta esteinä ei raportoida kohteita, jotka eivät sitä ole. Tietokantaan esim. näyttää äkkiseltään olevan tallennettuna n.6000 padoksi luokiteltua vesistöarakennetta, mutta niistä

vähemmistö, noin 2500, on lopulta sellaisia esteitä, joiden tiedot on sisällytettävä ennallistamissuunnitelmaan.

Vuoden 2020 alussa vallinneen referenssitason määrittäminen on pienryhmän toinen keskeinen työskä. Kuinka paljon ja missä Suomessa oli tuolloin vapaana virtaavia jokikilometrejä ja toisaalta jokien kytkeytyneisyyden keinotekoisia esteitä. Kolmas tiedon koonnin kohde on vuosina 2020–2026 jo poistetut esteet. On tullut esille, että niistä ei vielä ole kattavasti tallennettu tietoja VESTYyn. Vuodesta 2020 alkaen on poistettu alustavien tietojen mukaan 200–400 estettä. Täysin uutta tietokanta- ja ohjelmointityötä puolestaan edellyttää esteidenpoiston tulosten mittaaminen komission edellyttämällä tavalla, vapaiden jokikilometriä lisäyksenä, kun VESTYn esteaineisto on yhdistettävä uomaverkostoaineistoon.

Suunnitelmassa on myös esitettävä kartat vapaiden jokikilometriä sijainnista vuoden 2020 alussa sekä vuonna 2030, ottaen huomioon vuosina 2020–2026 toteutuneet esteiden poistot ja vuosille 2027–2030 suunniteltavat esteidenpoistot. Mahdollisesti poistettavien esteiden listausta laadittaessa on pidettävä mielessä paitsi saavutettavat vapaat jokikilometrit, myös luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen tilan parantamisen tarpeet, joihin poistoilla voidaan vastata. Tulvatasanteista on suunnitelmassa raportoitava kokonaispinta-ala ja esitettävä kartta niiden sijainnista Tietopuutteet tulvatasanteiden osalta ovat huomattavat, ja pienryhmä ei ole niihin vielä ehtinyt juuri paneutua.

Pienryhmä on perehtynyt ja laatinut toimitettavaksi palautetta komission vapaana virtaavien jokien määrittelyohjeistukseen (ns. FFR Guide) siltä kannalta, että ohjeen soveltaminen Suomen oloihin olisi mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

b) Komission luonnos vapaana virtaavien jokien määrittelykriteereistä (ns. FFR criteria) ja Suomen näkemykset luonnokseen (Antti Parjanne)

Parjanne esitteli ohjeistuksen merkitystä ja valmisteluvaihetta (Liite 2). Yhtä aikaa TR1-kokouksen kanssa oli meneillään komission ECOSTAT-ryhmän 50. kokous, jonka kautta ohjeistuksesta voi tulla sitovakin/painavakin. Suomen aktiivisuus ohjeistuksen sisällön suhteen on tärkeää, koska esimerkiksi Hiitolanjoen ennallistamisella aikaan saatua joen tilaa ei olisi aiempien ohjeversioiden mukaan voitu hyväksyä vapaasti virtaavaksi joeksi. Pohjoisten reittivesistöjen näkökulmat on jo nyt otettu paremmin ohjeistuksessa huomioon, mutta parannettavaa ja selkiyttämisen varaa on yhä. Parjanne esitteli pienryhmässä valmistellut, Suomen komissiolle antamat keskeiset havainnot ja kommentit ohjeesta. Selvennystä tai muutosta halutaan mm. tarkasteltavien jokien koon (valuma-alueen koko), ja jokien minimipituuden suhteen, jotta toimenpiteiden ulkopuolelle ei jäisi lyhyitä jokia, jotka ovat tärkeitä vaellusreittejä järvien välillä.

c) Kuohu-hankkeessa tehtävän aineistotyön mahdollisuudet suunnitelman sisällön tuottamisessa (Pauliina Louhi, Pinja-Liina Jalkanen)

Louhi kertoi esityksessään (Liite 3), että Kuohu-hankkeen työtä on nyt keskitetty vapaana virtaavien jokikilometriä laskentaan, mutta ekologisen vaikuttavuuden arvioinnin tavoitettakaan ei ole unohdettu. Kesällä hankkeessa toteutettiin ELY-keskuksille suunnattu kysely virtavesien ennallistamisen kustannuksista. Jalkanen puolestaan kertoi VESTYn esteaineistoon perustuvan vapaiden ja esteellisten jokikilometriä laskennan yleisistä haasteista, erityisistä ongelmakohteista ja luomistaan ratkaisusta. Kuohu-hankkeen puitteissa tehtävässä laskennassa ei sovelleta komission FFR-ohjeistuksen kriteeristöä mm. koska tietoja ei ole saatavilla sen perustana olevien homogeenisten jokijaksojen tunnistamiseen.

Keskusteltiin pienryhmän työn luonteesta ja tilanteesta. Selvänä erona 9 artiklaa koskevassa suunnitelmasisällössä muihin artikloihin verrattuna on runsas paikkatiedon tarve ja komission vaatimus. Tarvittavan tiedon tuottaminen vaikuttaa teknisesti hyvin haastavalta. Lisävaikeutta luo tarvittavien lähtötietojen puutteellisuus ja tarkoituksenmukaisen tietokannan puute: VESTY on

suunniteltu erilaista tarkoitusta varten, kuin mihin sitä nyt ennallistamissuunnitelman laadinnassa on käytettävä. VESTYä lienee kuitenkin mahdollista muokata siten, että se palvelee ennallistamissuunnittelua ja suunnitelman toimeenpanon seurantaan jatkossa paremmin, mutta kehittäminen vaatii resursseja. Toimeenpanoasetuksen sanamuotojen todettiin antavan joustoa esitettävän suunnitelman toteuttamiselle. Pienryhmän arvioitiin päässeensä työssään jo pitkälle sen haasteista ja monimutkaisuudesta huolimatta. Todettiin, että kirjo artikkelin 9 toimeenpanon edellyttämän tiedon tasossa on jäsenmaiden kesken laaja jo maantieteenkin takia: runsasvesistöisessä ja pinta-alaltaan suuressa Suomessa suunnittelun lähtökohdat ovat haastavimmasta päästä.

Puheenjohtaja tiedusteli, millä aikataululla pienryhmän työ nyt etenee: valmistuuko se vuoden loppuun mennessä, vai onko jatkettava ensi vuoden puolella. Nähtiin sopivaksi, että pienryhmä tuo työnsä tuloksia perusteellisemmin teemaryhmään seuraavan kerran marras-joulukuun vaihteessa pidettävässä suunnitelmakokonaisuutta käsittelevässä kokouksessa (eli 5.12. pidettävässä kokouksessa).

4. Muut asiat

Muita asioita ei ehdotettu käsiteltäväksi.

5. Seuraava kokous

Seuraava kokous on 7.10.2025 klo 12.30, jolloin aiheena on sisävesi- ja meriluontotyyppeihin keskittyvän pienryhmän työn tulokset ja tilanne.

Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen klo 14.09.

Liitteet:

Liite1_Jokiesteet TR1 30092025_Jouni Tammi_Hankeikkunaan.pdf

Liite2_Jokiesteet TR1 30092025_FFR-kriteerit_Antti Parjanne_Hankeikkunaan.pdf

Liite3_Jokiesteet TR1 30092025_Kuohu-hanke_Pauliina Louhi_Hankeikkunaan.pdf